

Begraven in Gooise Meren

Visie voor de toekomst

Versie 1.4
27 oktober 2016

Wijzigingen d.d. 27 oktober 2016:

In de inleiding is toegevoegd dat zich binnen de gemeentegrenzen nog vijf particuliere begraafplaatsen bevinden (pagina 4).

Aan 1.1. is een zin toegevoegd.

In hoofdstuk 2 is de volgorde van de paragrafen iets gewijzigd. De Wet op de Lijkbezorging en het gemeentelijke beleid staat nu samen in de paragraaf wet en regelgeving. Gevolgd door de paragraaf coalitieakkoord en daarna de paragraaf trends in uitvaartzorg. Aan de paragraaf regionale ontwikkelingen is een subparagraaf toegevoegd. Tenslotte is aan subparagraaf 2.5.1 een zin toegevoegd over een mogelijk crematorium.

Aan paragraaf 3.1 is een zin toegevoegd over het mogelijk zelf ontwikkelen van een crematorium.

De overige begraafplaatsen in Gooise Meren zijn toegevoegd op pagina 17 en 18

Projectleider	Esmeralda Wagenaar
Afdeling	ROB
Datum	27 oktober 2016
Behandeling	

Planstatus	definitief
Projectnummer	
Opdrachtgever	Miriam van Meerten
Identificatie	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel van deze notitie	4
1.3	Leeswijzer	4
2	Kaders & ontwikkelingen	5
2.1	Wet en regelgeving	5
2.2	Coalitieakkoord	6
2.3	Trends in uitvaartzorg	6
2.4	Regionale ontwikkelingen	6
2.5	Lokale ontwikkelingen	7
3	Visie voor de toekomst	8
3.1	Een toekomstvisie	8
3.2	Uitgangspunten voor de toekomst	8
3.3	Vervolgtraject	9
3.4	Quickwins	9
4	Harmonisatie	11
Bijlage 1: Begraafplaatsen van Gooise Meren		12
	Algemene begraafplaats Muiderberg	12
	Algemene begraafplaats Muiden	13
	Algemene begraafplaats Bussum	13
	Oude RK-begraafplaats Bussum	14
	Nieuwe R.K. begraafplaats Bussum	15
	Begraafplaats Nieuw Valkeveen	15
	Oude Begraafplaats Naarden	16
	Niet gemeentelijke begraafplaatsen	17
Bijlage 2: Uitvaartmogelijkheden		19

1 Inleiding

De gemeente Gooise Meren bestaat sinds 1 januari 2016 en is ontstaan uit de gemeente Bussum, Muiden en Naarden. De gemeente is eigenaar van zeven begraafplaatsen die onderling sterk verschillen. Daarnaast bevinden zich binnen de gemeentegrenzen nog vijf andere begraafplaatsen. Deze bevinden zich in particuliere handen.

Begraafplaatsen zijn plaatsen waar al eeuwenlang afscheid wordt genomen van dierbare overledenen. De inzichten van nabestaanden en beheerders over de vormgeving van de gedenktekens waarmee de overledenen worden herdacht, zijn voortdurend aan verandering onderhevig. Die inzichten hangen samen met veranderingen in de omgang met de dood, onder andere bepaald door religieuze en medische ontwikkelingen. Cultuurhistorische ontwikkelingen van tientallen jaren, soms zelfs eeuwen, zijn terug te vinden op enkele hectaren. Begraafplaatsen dienen dan ook om verschillende redenen tot waardevolle monumenten te worden gerekend. Vaak zijn er fraai beeldhouwde gedenktekens te vinden of zijn er personen begraven die op lokaal of nationaal niveau een belangrijke rol hebben gespeeld. Bovendien hebben nogal wat begraafplaatsen een parkachtig karakter of zijn zelfs als zodanig aangelegd en zijn er bijzondere of zeldzame bomen en heesters te vinden.

1.1 Aanleiding

Door de fusie is het noodzakelijk om het beleid over de begraafplaatsen te harmoniseren. Gelijktijdig staat de gemeente Gooise Meren voor een bezuinigingsvraagstuk en daarmee samenhangend een mogelijke kerntakendiscussie. Hierdoor is het harmoniseren van bestaand beleid alleen niet voldoende maar is een visie op de gemeentelijke begraafplaatsen nodig. Uiteraard dient de kostendekkendheid van de begraafplaatsen een grote rol te spelen.

De belangrijkste stap is het ontwikkelen van een gedegen visie die gericht is op een voor de bezoekers aantrekkelijke begraafplaats. Kortom de gemeente moet leren denken en handelen als een ondernemer, alleen dan is kostendekkendheid ook op de lange termijn bereikbaar. De achterliggende gedachte hierbij is dat het alleen op deze manier mogelijk is om de begraafplaatsen te behouden voor de toekomst inclusief de cultuurhistorische waarden die zij vertegenwoordigen.

1.2 Doel van deze notitie

Een visie op de begraafplaatsen kan veel details bevatten en vele kanten opgaan. Om te voorkomen dat het een lijvig document wordt dat geen duidelijk toekomstbeeld geeft is gekozen voor een compacte notitie. In de notitie is ook basisinformatie per begraafplaats opgenomen. Juist door de fusie is deze informatie niet bij iedereen aanwezig. Met deze notitie is beoogd om de noodzakelijke kennis over de begraafplaatsen te verankeren en om de uitgangspunten vast te leggen voor de toekomst van de gemeentelijke begraafplaatsen. De informatie over de particuliere begraafplaatsen is summier.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de wet- & regelgeving beschreven alsmede de regionale en lokale ontwikkelingen op uitvaartgebied. De visie en de uitgangspunten voor de begraafplaatsen zijn in hoofdstuk 3 opgenomen. Tenslotte geeft hoofdstuk 4 een overzicht van de uitvoeringszaken die op korte termijn geharmoniseerd kunnen worden. De basisinformatie per begraafplaats en de begraafprocedures is opgenomen in bijlage 1.

2 Kaders & ontwikkelingen

2.1 Wet en regelgeving

2.1.1 Wet op de Lijkbezorging

In de Wet op de Lijkbezorging is de regelgeving opgenomen omtrent het begraven. Een gemeente heeft vanuit de Wet op de Lijkbezorging de verplichting om te zorgen voor voldoende begraafmogelijkheden binnen de gemeentegrenzen. In de Wet op de Lijkbezorging wordt gesproken over algemene graven en particuliere graven, een verdere differentiatie is ter keuze van de gemeente. Vanuit de Wet op de Lijkbezorging is dus geregeld dat een gemeente in ieder geval moet zorgen voor begraafmogelijkheden voor haar eigen inwoners. In de Wet op de Lijkbezorging worden geen uitspraken gedaan over de tarieven die zouden moeten gelden op een begraafplaats maar in de gemeentewet is opgenomen dat een gemeente per saldo geen winst mag maken op de tarieven. Bij de begraafplaatstarieven is namelijk sprake van leges die worden geheven.

2.1.2 Verordening

Conform de Wet op de Lijkbezorging (artikel 32) is in de gemeente Gooise Meren een verordening vastgesteld die geldig is op zes van de zeven begraafplaatsen. In deze verordening zijn regels opgenomen betreffende de openingstijden, wijze van begraven, type graven, het ruimen van graven etc. Deze verordening is op 4 januari 2016 vastgesteld.

2.1.3 Verordening Oude Begraafplaats Naarden

Deze begraafplaats heeft een eigen verordening vanwege de bijzondere status van de begraafplaats als Rijksmonument. Onder strikte voorwaarden worden hier graven uitgegeven. Deze verordening is in 2013 vastgesteld. Vanwege de fusie zal deze voor 1 januari 2018 moeten worden vastgesteld door de gemeenteraad van Gooise Meren.

2.1.4 Ruimingsbeleid 'Ruimte voor de toekomst'

Voor het goed functioneren van de begraafplaatsen is het van belang dat op de begraafplaatsen actief geruimd wordt. Actief ruimen van graven draagt in grote mate bij aan de begraafplaatsexploitatie. Het ruimen van graven is echter geen dagelijks routine en dient altijd met de nodige zorg uitgevoerd te worden. Dit is de reden dat ruimingsbeleid is ontwikkeld. Op deze wijze wordt bij het ruimen van graven deskundig en met respect gehandeld. Dit ruimingsbeleid is op 12 juli 2016 vastgesteld.

2.1.5 Beheervisie Oude Begraafplaats Naarden

Met een beheervisie wordt het spanningsveld tussen de dagelijkse praktijk van, in dit geval het bijzetten in graven en groenonderhoud, en de status als monument in kaart gebracht. Vanaf 2003 is samen met de Stichting tot behoud van de Oude Begraafplaats gewerkt aan een beheervisie voor de begraafplaats. Deze visie is in 2004 door de gemeenteraad van Naarden vastgesteld. In 2007 gevolgd door het deelplan groen als eerste uitwerking van de beheervisie. In 2012 gevolgd door het deelplan graven en opstellen.

Deelplan groen is inmiddels uitgevoerd en de uitvoering van deelplan grijs is nog bezig.

Op dit moment is nog geen reden aanwezig om de beheervisie te herzien waardoor het vanwege de fusie noodzakelijk is de beheervisie met bijbehorende deelplanen voor 1 januari 2018 opnieuw vast te stellen ditmaal door de gemeenteraad van Gooise Meren.

2.1.6 Bijzondere begraafplaatsen

De Wet op de lijkbezorging vormt het kader waaraan alle aspecten die betrekking hebben op de lijkbezorging moeten voldoen. In artikel 40 staat dat de gemeenteraad de bevoegdheid heeft om te beslissen over de aanleg of de uitbreidingen van bijzondere begraafplaatsen. Een bijzondere begraafplaats is een begraafplaats van bijvoorbeeld een kerkgenootschap, maar het is ook mogelijk dat particulieren een verzoek tot de aanleg van een bijzondere begraafplaats (begraven op eigen terrein) indienen. Echter in de Wet op de Lijkbezorging zijn nauwelijks criteria te vinden waaraan de gemeenteraad een verzoek/aanvraag kan toetsen. De gemeente Naarden heeft in 2004 beleid opgesteld met daarin een toetsingskader om eventuele verzoeken of aanvragen van particulieren te kunnen beoordelen. Dat beleid dient voor 1 januari 2018 te worden geharmoniseerd als beleid ten aanzien van bijzondere begraafplaatsen gewenst is.

2.2 Coalitieakkoord

Bij de start van de gemeente Gooise Meren is een coalitieakkoord "verbonden in verscheidenheid" afgesloten voor de periode 2016-2018.
Hierin geven de coalitiepartijen aan waaraan ze in de komende bestuursperiode vooral willen werken. Voor de begraafplaatsen zijn de volgende uitspraken/doelen van belang:
Identiteit van de kernen behouden
Verbinden
Duurzaamheid
Behoud van cultureel en natuurhistorisch erfgoed.

2.3 Trends in uitvaartzorg

2.3.1 Cremeren

In 1914 vond de eerste (illegale) crematie plaats in Nederland plaats. Pas in 1955 werden crematies gelegaliseerd. In 2003 vonden landelijk voor het eerst meer crematies plaats dan begravenissen. Sindsdien loopt het percentage crematies alleen maar verder op. In 2015 koos men in 63% van de gevallen voor een crematie. De verwachting is dat dit percentage in de toekomst nog verder op zal lopen.

2.3.2 Natuurbegraafplaatsen

Sinds 2003 worden in heel Nederland natuurbegraafplaatsen aangelegd. Dit past in de trend die landelijk gaande is. Mensen hebben meer belangstelling voor de natuur aansch. Een deel van de mensen zal ook aangetrokken worden door het feit dat natuurbegraafplaatsen aangeven dat graven nimmer worden geruimd. Daarnaast speelt het ontzorgen van de nabestaanden mogelijk een rol. Op een natuurbegraafplaats is het vaak niet of zeer beperkt mogelijk om het graf te markeren. Het aandeel natuurbegravenissen is momenteel nog laag.

In de Gooise Meren is nog geen natuurbegraafplaats aanwezig, wel bestond in Naarden de wens om bij begraafplaats Nieuw Valkeveen een natuurlijke uitbreiding van de begraafplaats te realiseren zodat op deze trend ingespeeld kan worden. Het terrein bevindt zich achter de huidige begraafplaats en heeft al de bestemming begraafplaats. Na beëindiging van het tijdelijke gebruik van dit terrein als parkeerplaats kan de natuurlijke begraafplaats ontwikkeld worden.

2.4 Regionale ontwikkelingen

2.4.1 Crematorium Hilversum

Lange tijd was geen crematorium in deze regio aanwezig. De dichtstbijzijnde crematoria waren Den & Rust in Bilthoven of het crematorium in Almere. In de zomer van 2016 is daar verandering in gekomen nadat op 1 augustus het crematorium van de gemeente Hilversum is geopend. Op begraafplaats

Zuiderhof is een kleinschalig crematorium gebouwd met een capaciteit van circa 600 crematies per jaar.

2.4.2 Ontwikkeling crematorium Laren

De planvorming voor een crematorium in Laren, op de grens met Baarn, is in een vergevorderd stadium. De verwachting is dat volgend maand het bestemmingsplan wordt vastgesteld die deze ontwikkeling mogelijk maakt. Dit beoogde crematorium kent geen maximum aantal crematies en krijgt een terrein met asbestemmingen. De verwachting is dat het crematorium in 2017/2018 opent.

2.4.3 Overige planvorming

Naast de bovengenoemde twee gemeentes die al een crematorium hebben of ver zijn in de planvoorbereiding zijn er gemeentes in de regio die op dit moment een onderzoek doen naar de mogelijkheid van een crematorium in hun gemeente. In zowel Weesp als Eemnes wordt openlijk aangegeven dat de mogelijkheid wordt overwogen c.q. onderzocht.

2.5 Lokale ontwikkelingen

2.5.1 Ontwikkeling crematorium in Bussum

Een uitvaartondernemer uit Bussum heeft laten weten de intentie te hebben om een crematorium te willen ontwikkelen in de directe nabijheid van de begraafplaats Bussum. Hiervoor is in 2015 een quickscan uitgevoerd waaruit bleek dat in het huidige bestemmingsplan geen mogelijkheid aanwezig is. Om medewerking te kunnen verlenen is het nodig om af te wijken van het bestemmingsplan (uitgebreide procedure) of om een postzegelbestemmingsplan op te stellen.

De uitvaartondernemer heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de behoefte aan een crematorium onder regionale uitvaartondernemers en bewoners. Hieruit is naar voren gekomen dat ondanks het crematorium in Hilversum de behoefte zowel bij de uitvaartondernemers als bij de bewoners aanwezig is voor een crematorium met regio-functie.

Aan de gemeente is gevraagd of wij willen de intentie hebben om mee te werken aan deze ontwikkeling. Wij hebben de ondernemer laten weten op dit moment niet de intentie hebben om mee te werken aan het initiatief gelet op de regionale ontwikkelingen. Wij willen de eventuele ontwikkeling van een crematorium eerst in regionaal verband bespreken gelet op de ontwikkelingen die spelen. Daarnaast willen wij de mogelijkheid openhouden om zelf een crematorium te ontwikkelen.

2.5.2 Katholieke begraafplaats

In 2015 heeft de St-Vitusparochie aan de gemeente Bussum verzocht om de exploitatie van de katholieke begraafplaats gelegen aan de Amersfoortsestraatweg over te nemen. Een van de redenen voor het verzoek om overdracht is gelegen in het feit dat de begraafplaats door vrijwilligers wordt beheerd. Deze vrijwilligers zijn inmiddels behoorlijk op leeftijd en vervangers zijn niet te vinden. Het verzoek van de parochie heeft geresulteerd in diverse gesprekken met de gemeente. Maart 2016 heeft de parochie laten weten dat ze het verzoek intrekken aangezien het bisdom waar de parochie onder valt geen medewerking wilde verlenen. Gelet op de redenen van het verzoek valt niet uit te sluiten dat in de toekomst nogmaals een beroep op de gemeente wordt gedaan.

2.5.3 Verkoop beheerderswoning Muiderberg

Op de begraafplaats Muiderberg bevindt zich momenteel nog een (leegstaande) beheerderswoning. De intentie is om het perceel met woning te verkopen zodat hier een nieuwe woning gebouwd kan worden. Het voorstel is in voorbereiding voor besluitvorming door het college. Voor het functioneren van de begraafplaats is de verkoop van het perceel met woning geen belemmering wel moeten aanpassingen worden uitgevoerd aan met name het voorplein en het toegangshek.

3 Visie voor de toekomst

3.1 Een toekomstvisie

Aan het begin van deze notitie is al aangegeven dat een visie op de begraafplaatsen veel details kan bevatten en vele kanten kan opgaan. Het is van belang om een lijvig document te voorkomen en juist voor een compacte notitie met uitgangspunten te kiezen. De eerste en meest essentiële vraag voor de toekomst van de begraafplaatsen is de volgende:

Is het noodzakelijk om welke reden dan ook om zeven begraafplaatsen te hebben?

De Wet op de Lijkbezorging is helder: elke gemeente dient een begraafplaats te hebben om te kunnen voorzien in de lijkbezorging van hun inwoners. Het aantal begraafplaatsen is als gevolg hiervan vooral een maatschappelijke en daardoor politieke keuze.

Ongeacht het aantal begraafplaatsen is het stellen van uitgangspunten noodzakelijk. Deze uitgangspunten vormen dan de paraplu waaronder alle besluiten, ontwikkelingen en activiteiten die betrekking hebben op het begraafplaatsbeheer onder vallen.

Met een heldere notitie is het mogelijk om ook toekomstige ontwikkelingen en vraagstukken te toetsen aan de uitgangspunten. Hierbij kan gedacht worden aan de eventuele verkoop van dienstwoningen, de realisatie van een crematorium, de overname van andere begraafplaats etc. Met name een onderzoek naar een mogelijk crematorium op de algemene begraafplaats Bussum vraagt op korte termijn de nodige aandacht. In eerste instantie in regionaal verband maar de mogelijkheid om een crematorium zelf te ontwikkelen willen wij openhouden.

3.2 Uitgangspunten voor de toekomst

Elke kern behoudt een begraafplaats

Essentieel voor de bandbreedte van een toekomstvisie is de uitspraak om in elke kern een begraafplaats open te houden. De verplichting vanuit de Wet op de Lijkbezorging is namelijk 1 begraafplaats per gemeente. Het openhouden en exploiteren van meerdere begraafplaatsen is vaak een politieke keuze gebaseerd op de (emotionele) verbondenheid van de inwoners aan een begraafplaats. Deze keuze hoeft niet op financiële gronden gemaakt te worden, in theorie is het mogelijk om de zeven begraafplaatsen als geheel kostendekkend te exploiteren.

De begraafplaatsen zijn kostendekkend

Een belangrijk uitgangspunt is de kostendekkendheid van de begraafplaatsen. Onderzocht moet worden welke zaken een gunstig effect op de exploitatie van de begraafplaatsen kunnen hebben. Hierbij kan gedacht worden aan meer differentiatie van de uitvaartmogelijkheden (met bijbehorende differentiatie in de tarieven) en de realisatie van aanverwante activiteiten die een gunstige invloed op de exploitatie kunnen hebben.

Ruime keuzemogelijkheden voor de inwoners

Het streven is om alle inwoners de mogelijkheid te geven om hun afscheid of dat van hun dierbaren in hun eigen gemeente te kunnen houden. Dat houdt in dat onderzocht moet worden of het mogelijk is om een (eigen) crematorium binnen de gemeentegrenzen te ontwikkelen zodat ook de inwoners die kiezen voor een crematie deze mogelijkheid hebben.

Stilstand is achteruitgang

De ontwikkelingen en trends in de uitvaartbranche worden gevolgd en waar nodig en mogelijk toegepast op minimaal 1 van de begraafplaatsen in Gooise Meren. Vernieuwingen van de begraafplaatsen blijven plaatsvinden zodat de begraafplaatsen aantrekkelijk zijn en blijven voor de rechthebbenden, toekomstige rechthebbenden, nabestaanden en bezoekers.

Wij zijn Gooise Meren

In deze fase is het essentieel om eenheid uit te stralen. Dat begint al met uniforme tarieven voor de begraafplaatsen, maar ook met uniform foldermateriaal etc.. Daarnaast is het belangrijk dat de dienstverlening op alle begraafplaatsen en de begraafplaatsadministratie hetzelfde is en passend bij

het gewenste niveau van dienstverlening van de Gooise Meren. De uitstraling op alle begraafplaatsen moet zijn: "Wij zijn Gooise Meren en wij zijn er voor u".

3.3 Vervolgtraject

De ontwikkeling van de begraafplaatsen stopt niet bij het vaststellen van uitgangspunten. Deze uitgangspunten moeten een vervolg krijgen door middel van een zgn. marketingplan. Dit plan moet antwoord geven op de vraag: wat is de kracht van de begraafplaatsen? Hierbij moet gekeken worden naar de kwaliteit en gewenste uitstraling van de begraafplaatsen, waarbij vooral het accent moet liggen op het vergroten van de bekendheid van de begraafplaatsen. Kortom de promotie van de begraafplaatsen is van groot belang bij de kostendekkendheid.

Na vaststelling van de notitie "Begraven in Gooise Meren: visie voor de toekomst" kan gestart worden met de ontwikkeling van dit plan.

Daarnaast moet een business-case worden opgesteld betreffende een mogelijk crematorium op de algemene begraafplaats Bussum. Een crematorium speelt vaak een grote rol in de kostendekkendheid van begraafplaatsen en geeft daardoor de mogelijkheid om de begraafplaatsen blijvend te kunnen innoveren.

3.4 Quickwins

Vooruitlopend op de ontwikkeling van een promotieplan is het wenselijk om een aantal uitvoeringszaken alvast te harmoniseren. Dat is in het kader van eenduidigheid naar de betrokkenen en het efficiënt werken van de medewerkers van belang. Het gaat daarbij om een besluit over de algemene graven, het samenvoegen van graven en het reserveren/aankopen van graven. Het uitvoeringsbesluit graven moet worden aangepast aan deze besluiten. Gelijktijdig kan de aanpassing van de uitgiftetermijnen en verlengingstermijnen in het uitvoeringsbesluit verwerkt worden.

3.4.1 Algemene graven

Algemene graven zijn graven in beheer van de gemeente waarin de gelegenheid wordt gegeven om iemand te begraven. Veelal is de uitgiftetermijn 10 jaar (de minimale grafrusttermijn). De keuzevrijheid voor een monument is beperkt.

Op vijf van de begraafplaatsen zijn algemene (kelder)graven aanwezig. De belangstelling voor algemene graven loopt de laatste jaren sterk terug. Door te kiezen voor het beperken van het aantal algemene graven kan er efficiënter gewerkt worden. Op de algemene begraafplaats Bussum en op de NRK zijn voldoende keldergraven aanwezig om te kunnen voorzien in de benodigde algemene graven. Op de overige begraafplaatsen kunnen de algemene graven na afloop van de grafrusttermijn geruimd worden. De ruimte kan dan voor andere herdenkingsmogelijkheden gebruikt worden.

3.4.2 Samenvoegen van graven

De regelingen van het samenvoegen van graven worden gelijkgetrokken.

Het samenvoegen van graven is alleen mogelijk indien sprake is van zandgraven. Het samenvoegen kan overigens niet onbeperkt worden toegepast. Per graf kan maximaal twee keer worden samengevoegd per 50 jaar. Hiermee wordt voorkomen dat de ruimte onder het graf onvoldoende ruimte biedt voor de stoffelijke resten.

Het samenvoegen is alleen mogelijk als het gehele graf wordt samengevoegd en alleen gelijktijdig met een begraving.

Niet op alle begraafplaatsen is het mogelijk om het samenvoegen uit te voeren. In Muiden waar de grondwaterstand hoog is kan niet worden samengevoegd. Dit om te voorkomen dat de vertering van de stoffelijke resten onvoldoende kan plaatsvinden.

3.4.3 Reserveren versus aankopen van graven

Het reserveren van graven is op een aantal begraafplaatsen al mogelijk. De voorwaarden verschillen wel per kern. Reserveren van een graf moet gezien worden als binding aan de begraafplaats. De drempel hiervoor moet laag zijn om mensen al tijdens hun leven te binden aan de begraafplaats. De onkosten voor deze graven zijn in de meeste gevallen laag omdat het onderhoud veelal beperkt is (geen grafmonument of grafbeplanting). Dit pleit ervoor om een laag tarief te rekenen voor het reserveren.

Indien de betrokkenen het graf al willen voorzien van beplanting o.i.d. is het een reële stap om het grafrecht alvast in te laten gaan. In die gevallen kun je namelijk spreken over de aankoop van een graf.

4 Harmonisatie

Hoewel de verordening al geharmoniseerd is zijn er nog steeds verschillen tussen de begraafplaatsen en de werkwijze op de begraafplaatsen. Deels heeft dit te maken met “oude gewoontes” die moeten slijten maar ook met besluiten die nog genomen moeten worden. In dit hoofdstuk worden de aandachtspunten weergegeven die op eenvoudige wijze relatief snel geharmoniseerd kunnen worden.

Tarieven

Komend najaar wordt de legesverordening geharmoniseerd waardoor de verschillen in tarieven grotendeels verdwijnen. De verschillende graftypen houden uiteraard een eigen tarief maar handelingen die op elke begraafplaats hetzelfde zijn krijgen hetzelfde tarief.

Uitgifte- en verlengingstermijnen

In de verordening is al opgenomen dat de uitgiftetermijnen (minimaal 10 – maximaal 50 jaar) en verlengingstermijnen (minimaal 5 – maximaal 20 jaar) van graven variabel kunnen zijn. In 2016 wordt dit slechts op 1 begraafplaats gehanteerd. Vanaf 2017 is dit op alle begraafplaatsen waarvoor de verordening geldt (dus niet op de Oude Begraafplaats Naarden) mogelijk, mits het uitvoeringsbesluit dat hoort bij de verordening wordt aangepast.

Aanschrijfwijze voor verlengingen

In de Wet op de Lijkbezorging is opgenomen dat minimaal 1 jaar voor het aflopen van de uitgiftetermijn de rechthebbende wordt aangeschreven. Dit was nog niet op alle begraafplaatsen de praktijk. In 2016 is de ‘achterstand’ hierin weggewerkt en vanaf 2017 worden alle rechthebbende minimaal 1 jaar voor het aflopen van de termijn geïnformeerd.

Reserveren/aankoop van graven

Het reserveren van graven is op een aantal begraafplaatsen al mogelijk. De voorwaarden verschillen wel per kern. Bij twee begraafplaatsen is het mogelijk om voor een laag bedrag een graf voor vijf jaar te reserveren. Bij twee begraafplaatsen is het mogelijk om een graf aan te kopen zonder dat er een begrafenis is. De rechthebbende van het graf betaald vanaf het moment van aankoop ook onderhoudsrechten en de uitgiftetermijn gaat lopen.

Bij de overige begraafplaatsen is het reserveren/aankopen van graven alleen in uitzonderingsgevallen mogelijk.

Aulagebruik

Op twee begraafplaatsen is een gemeentelijke aula aanwezig. Op één begraafplaats zit aulagebruik van 1 uur in het begraafstarief verwerkt en wordt verder per uur afgerekend. Op de andere begraafplaats moet per kwartier betaald worden. Met het harmoniseren van de legestarieven is het noodzakelijk om deze tarieven gelijk te trekken. Voortaan wordt het aulagebruik niet meer in het begraafstarief verwerkt maar wordt het alleen in rekening gebracht indien de aula ook daadwerkelijk gebruikt wordt.

Samenvoegen van graven

Het samenvoegen van graven verschilt nog per begraafplaats. Op een aantal begraafplaatsen kan per laag worden samengevoegd, op andere begraafplaatsen kan alleen het gehele graf worden samengevoegd. Samenvoegen van graven is alleen mogelijk als de grondwaterstand op de begraafplaats voldoende diep is. In het ruimingsbeleid is hier ook aandacht aan gegeven. Voor alle begraafplaatsen gaat dezelfde werkwijze gelden. De graven kunnen alleen worden samengevoegd als het zandgraven betreffen en het graf volledig wordt samengevoegd. Per graf kan maximaal twee keer worden samengevoegd per 50 jaar.

Bijlage 1: Begraafplaatsen van Gooise Meren

In deze bijlage wordt per begraafplaats de karakteristiek kort beschreven. In bijlage 2 is per kern aangegeven welke uitvaartmogelijkheden de begraafplaatsen nu bieden inclusief uitgifte- en verlengingstermijnen.

Algemene begraafplaats Muiderberg

De oudste begraafplaats van Gooise Meren is de mooie begraafplaats van Muiderberg. In 1789 kocht Tobias Kanth een stuk grond met het doel een begraafplaats te realiseren. Waarschijnlijk heeft in 1796 de eerste begrafenis plaatsgevonden. Vanuit de laan die geflankeerd wordt me geknotte lindes bereikt men het achterste (hoge) deel van het terrein. Dit deel is het eerste in gebruik genomen als begraafplaats door de realisatie van grafkelders. Het lagere deel werd in eerste instantie ingericht als park met o.a. een rozentuin. Met name de padenstructuur laat duidelijk zien dat de begraafplaats gebruikt is als wandelpark. Vanaf 1956 is de begraafplaats een gemeentelijke begraafplaats en is ook de voorzijde in gebruik genomen als begraafplaats.

Vanaf 1966 worden hier geen eeuwigdurende graven meer uitgegeven en geldt een onderhoudsverplichting op de graven. Hiervoor worden jaarlijks nota's verstuurd.

Op deze begraafplaats hebben nimmer ruiming plaatsgevonden voor zover dit te achterhalen is uit de archieven. De capaciteit van deze begraafplaats is ruim voldoende. Daarnaast is ruimte aanwezig om nieuwe uitvaartmogelijkheden toe te voegen aan de begraafplaats.

Op de begraafplaats is een urnenmuur aanwezig. Enkele graven zijn aangewezen als islamitisch graf. Op de begraafplaats is geen kinderkhofje aanwezig maar wel enkele kindergraven die bij elkaar gelegen zijn.

De aula op de begraafplaats is sinds 2011 van een uitvaartondernemer. Op de begraafplaats staat momenteel nog een beheerderswoning (leegstaand). Er zijn plannen om deze woning met tuin als losstaand perceel te verkopen. Dat betekent dat de entree en het voorplein van de begraafplaats aangepast moeten worden.

Op de begraafplaats is 1 grafmonument aangewezen als Rijksmonument. Een aanvraag om de gehele begraafplaats aan te wijzen als Rijksmonument is gedaan door het Cuypergenootschap.

Algemene begraafplaats Muiden

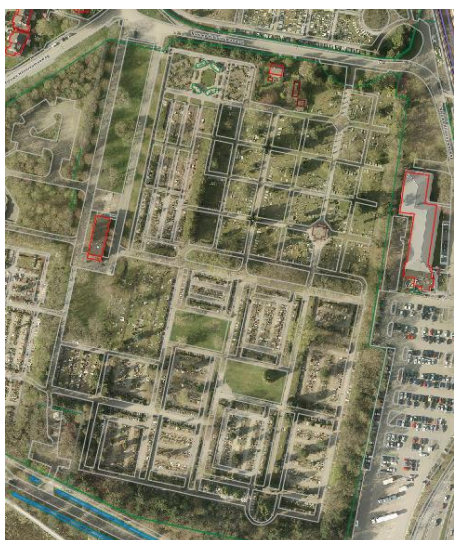
De eerste begrafenis vond plaats in 1833. Vooral op het oudste deel van de begraafplaats liggen de graven dicht op elkaar waardoor de meeste graven niet machinaal gegraven kunnen worden. De begraafplaats wordt voornamelijk gebruikt door bewoners van Muiden en/of mensen die zich van oudsher verbonden voelen aan Muiden.

Vanaf 1966 worden hier geen eeuwigdurende graven meer uitgegeven en geldt een onderhoudsverplichting op de graven. Hiervoor worden jaarlijks nota's verstuurd. Ruimingen hebben in het verleden niet structureel plaatsgevonden maar alleen als er sprake was van ruimtegebrek. De begraafplaats Muiden kent een capaciteitsprobleem. Het college heeft recent besloten om de algemene graven van voor 2007 volgend jaar te gaan ruimen. Ook particuliere graven waarvan afstand is gedaan worden bovengronds geruimd. De verwachting is dat daarmee voldoende capaciteit ontstaat tot 2024.

Op de begraafplaats is een urnenmuur aanwezig. Ook bevinden zich enkele kindergraven op de begraafplaats maar de maatvoering en de uitvoering hiervan voldoet niet aan de huidige maatstaven.

De aula op de begraafplaats is sinds 2011 van een uitvaartondernemer

Algemene begraafplaats Bussum

In 1886 werd de begraafplaats geopend en in 1936 voor het eerst uitgebreid. Dit is de grootste begraafplaats van de gemeente Gooise Meren. In totaal heeft de begraafplaats samen met de NRK en ORK circa 10.000 graven.

De begraafplaats kent twee delen: het oude deel, grofweg rondom de oude aula, en het nieuwe deel. Het oude deel is symmetrisch van opzet waarbij de aula middenin de hoofdas staat, gezien vanuit de oude hoofdingang. Kenmerkend zijn vooral de zuilvormige taxussen. De grafvakken bestaan verder voornamelijk uit gras dat op een natuurlijk manier beheerd wordt. Sporadisch worden hier nog graven uitgegeven. De algemene keldergraven bevinden zich aansluitend aan de oudste grafvakken. De urnentuin bevindt zich formeel op het oude deel van de begraafplaats maar dit deel is nog relatief jong.

De begroeiing van oude beuken en eiken met een onderbeplanting van rododendrons vormen de overgang naar het nieuwe deel van de begraafplaats.

Het nieuwe deel kent geen duidelijke symmetrische opzet. De hoofdas van het oude deel loopt door over het nieuwe deel. De verschillende grafkamers zijn divers van grote en oriëntatie van de graven. Op enkele plaatsen bevindt een grasvlak tussen de grafkamers. Deze grasvelden hebben een bestemming in het kader van de rampenbestrijding.

In 2001 werden de urnenmuren en het strooiveld gerealiseerd

Vanaf 1971 worden geen eeuwigdurende graven meer uitgegeven op de begraafplaats. In 2001 is besloten om een onderhoudsverplichting op te leggen. Voor alle graven die sinds dat jaar zijn uitgegeven of verlengd geldt deze verplichting en worden er jaarlijkse nota's verstuurd.

Op de begraafplaats bevinden zich een urnentuin met enkele urnenmuren, urnengraven en een strooiveld. Hier liggen ook de kindergraven.

Op de begraafplaats staan 3 gebouwen: de aula (sinds 1967), de oude aula (1923) thans in gebruik als opslag/kantine en een dienstwoning. De aula heeft een capaciteit van 90 zitplaatsen, 40 staanplaatsen en heeft een bescheiden keuken t.b.v. de cateraars. De dienstwoning wordt momenteel tijdelijk verhuurd. Er bestaan plannen om de dienstwoning te gaan gebruiken als kantoor en als kantine/opslag zodat de oude aula een toegevoegde waarde voor de begraafplaats kan zijn. Met de aula zijn diverse mogelijkheden denkbaar variërend van koffiekamer tot een columbarium.

Oude RK-begraafplaats Bussum

De oude RK-begraafplaats van Bussum is in 1822 in gebruik genomen. Deze begraafplaats is tot op heden bestemd voor de katholieke inwoners van Bussum. De begraafplaats kent een eenvoudig structuur. Vanuit het ronde voorplein loopt de hoofdas over de begraafplaats om te eindigen in een kleine kapel. Dwars op de hoofdas bevinden zich enkele verharde paden. De meeste graven zijn zo georiënteerd dat op de entree van de begraafplaats zijn gericht.

Het onderhoud van deze begraafplaats wordt sinds 2002 uitgevoerd door de "stichting tot behoud van de oude Rooms-Katholieke begraafplaats te Bussum". Deze stichting krijgt voor deze werkzaamheden een vergoeding die bestaat uit de geïnde onderhoudsgelden van de graven. De gemeente voert hier in principe alleen de begraafwerkzaamheden uit.

Op de begraafplaats staat een dienstwoning.

De begraafplaats is in 2015 aangewezen als gemeentelijk monument.

Nieuwe R.K. begraafplaats Bussum

Deze begraafplaats is in 1952 aangelegd en sinds 1974 in beheer bij de gemeente. De oorspronkelijke hoofdingang lag aan de Struikheiweg. Vanuit hier is de begraafplaats overwegend symmetrisch aangelegd. Met als centraal punt in de hoofdas de priestergraven. De grafintensiteit is hoog waardoor weinig groen aanwezig is, behoudens de hagen rondom de grafkamers. Het meeste groen bevindt zich aan de buitenranden. De hoofdingang is sinds de begraafplaats door de gemeente wordt beheerd niet meer als zodanig in gebruik. De begraafplaats is nu door een tegelpad verbonden met de naastgelegen algemene begraafplaats Bussum.

Vanaf 1971 worden hier geen eeuwigdurende graven meer uitgegeven en vanaf 2001 geldt een onderhoudsverplichting op de graven. Hiervoor worden jaarlijks nota's verstuurd.

De aula van de begraafplaats is sinds 2001 als columbarium in gebruik voor de bijzetting van urnen. Op de begraafplaats is een vak aanwezig met kindergraven.

Begraafplaats Nieuw Valkeveen

Begraafplaats Nieuw Valkeveen in Naarden is eind jaren dertig ontworpen door de architect D.F. Tersteeg in de Nieuwe Architectonische Tuinstijl. Deze begraafplaats is in 1944 in gebruik genomen. Deze begraafplaats is gelegen in een bosrijke omgeving en kent een parkachtig karakter. Kenmerkend voor de parkachtige sfeer zijn de grote aaneengesloten groenzones op de begraafplaats. Alle grafkamers zijn omgeven door taxushagen waardoor de graven niet vanaf de hoofdpaden zichtbaar zijn. In het midden van de begraafplaats bevindt zich het kinderkhofje, een gedeelte dat heel licht is maar ook veel geborgenheid uitstraalt. De beplanting die gebruikt is sober maar passend bij de omgeving.

Het grote centrale grasveld heeft een bestemming in het kader van de rampenbestrijding.

Pas vanaf 1993 graven met bepaalde tijd uitgegeven waardoor hier veel graven met 'eeuwigdurende' grafrechten zijn. Geen van de graven heeft een onderhoudsverplichting.

Op de begraafplaats ligt een strooiveld met herdenkingsmonument. De begraafplaats heeft een kinderkhofje waar diverse typen kindergraven aanwezig zijn. In dit kinderkhofje staat tevens een

algemeen herdenkingsmonument. De begraafplaats kent maar een beperkt aantal algemene graven deze bevinden zich tot op heden in het kinderhofje.

De begraafplaats heeft een verzamelgraf waarin eventuele restanten in kunnen worden bijgezet na de ruiming van graven.

Op de begraafplaats bevinden zich 2 gebouwen: een aula en een beheerderskantoor/opslagruimte. De aula heeft een capaciteit van 60 zitplaatsen en 10/15 sta-plaatsen.

De begraafplaats kan nog worden uitgebreid, aansluitend aan het bestaande terrein ligt circa 10.000m² grond met de bestemming begraafplaats.

Oude Begraafplaats Naarden

De Oude Begraafplaats van Naarden is in 1830 in gebruik genomen. De Oude Begraafplaats was indertijd bestemd voor alle hervormde en katholieke inwoners van Naarden en in de beginperiode voor de niet-katholieke inwoners van de gemeente Bussum. Ook de Joodse Gemeente kreeg een gedeelte in de noordwestelijke hoek van de Begraafplaats toegewezen.

Het ontwerp is eenvoudig van opzet en gebaseerd op een kerkvloer. Dit wordt geaccentueerd door twee lanen van lindes die samen een kruis vormen. De begraafplaats is sinds 2005 aangewezen als Rijksmonument. In de verschillende blokken van de begraafplaats is de tijdgeest van de uitgifteperiode van de graven goed af te lezen. De oude bomen, het volwassen groen en de oude grafmonumenten vormen gezamenlijk een sfeervolle, rustige oase in de drukke omgeving die buiten de begraafplaats ligt.

Sinds 2013 worden op deze begraafplaats weer nieuwe graven uitgegeven, veelal met behoud van het grafmonument. Deze graven hebben geen onderhoudsverplichting. De meeste graven zijn 'eeuwigdurend' uitgegeven en hebben geen onderhoudsverplichting. In de verordening is opgenomen dat de gemeente niet voorziet in het onderhoud van de graven.

De stichting tot behoud van de Oude Begraafplaats Naarden is nauw betrokken bij de begraafplaats. Met deze stichting is een overeenkomst afgesloten. Vrijwilligers helpen mee bij het beheer van de begraafplaats, de organisatie van diverse activiteiten en bij de ontwikkeling van plannen voor de begraafplaats.

Op de begraafplaats bevindt zich 1 gebouw: een baarhuisje. Dit gebouw is niet meer in functie en wordt gebruikt voor de opslag van materiaal.

In 2000 zijn 7 grafmonumenten, het baarhuisje en het toegangshek aangewezen als Rijksmonument. In 2005 is de gehele begraafplaats aangewezen als Rijksmonument.

De begraafplaats heeft een verzamelgraf waarin eventuele restanten in kunnen worden bijgezet na de ruiming van graven.

De begraafplaats heeft vanwege de bijzondere status als Rijksmonument een eigen begraafplaatsverordening.

Niet gemeentelijke begraafplaatsen

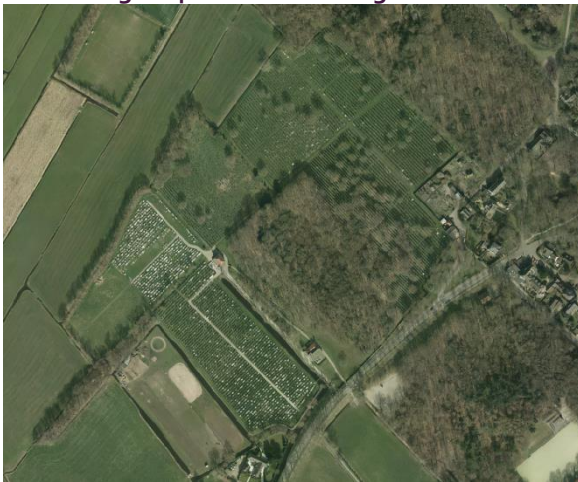
De volgende begraafplaatsen zijn niet in eigendom bij de gemeente Gooise Meren. De informatie over deze begraafplaatsen is daardoor beperkt.

Protestantse begraafplaats Muiderberg

Deze begraafplaats is in beheer van Kerk aan zee

Joodse begraafplaats Muiderberg

Het is de grootste joodse begraafplaats van Nederland en in beheer bij de joodse gemeente.

Rooms-katholieke begraafplaats Muiden

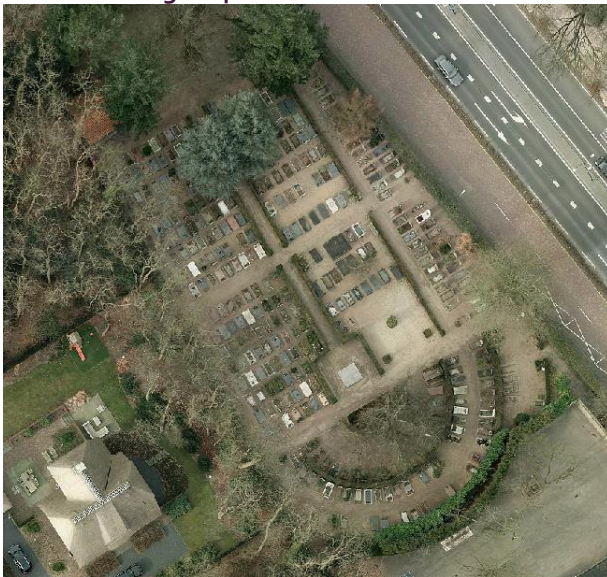
Deze begraafplaats is in beheer bij de Sint Jansparochie

Joodse begraafplaats Naarden/Bussum

Deze begraafplaats is in beheer bij de Nederlands Israëlitische Gemeenschap Naarden-Bussum

Katholieke begraafplaats St-Vitus

Deze begraafplaats is in beheer bij de St-Vitusparochie.
De begraafplaats is in 1847 in gebruik genomen.

Bijlage 2: Uitvaartmogelijkheden

Bussum

Graftype	Aantal personen	Uitgiftetermijn	Verlengingstermijn	Bijzonderheden
Algemeen graf	5	10 jaar	n.v.t.	kelder
Eigen graf	3	30 jaar	10 jaar	
Kindergraf	3	30 jaar	10 jaar	
Urnengraf	2	20 jaar	10 jaar	
Urnenis	2	20 jaar	10 jaar	
Strooiveld	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Herdenkingsplaatje mogelijk

Muiden

Graftype	Aantal personen	Uitgiftetermijn	Verlengingstermijn	Bijzonderheden
Algemeen graf	2	10 jaar	n.v.t.	
Eigen graf	2	20 jaar	10 jaar	
Urnenis	2	20 jaar	10 jaar	

Muiderberg

Graftype	Aantal personen	Uitgiftetermijn	Verlengingstermijn	Bijzonderheden
Algemeen graf	3	10 jaar	n.v.t.	
Eigen graf	3	20 jaar	10 jaar	
Urnenis	2	20 jaar	10 jaar	

Nieuw Valkeveen

Graftype	Aantal personen	Uitgiftetermijn	Verlengingstermijn	Bijzonderheden
Algemeen graf	3	20 jaar	n.v.t.	
Eigen graf	3	10 -50 jaar	5-20 jaar	Vooraf kiezen voor staand of liggend monument
Eigen graf vrije keuze	3	10 -50 jaar	5-20 jaar	Achteraf kiezen voor staand/liggend monument
Dubbel graf A	6	10 -50 jaar	5-20 jaar	
Dubbel graf B	6	10 -50 jaar	5-20 jaar	Extra breed graf (2,4 meter)
Kindergraf A	3	10 jaar	5-20 jaar	Onvoldragen foetus/asbussen 0-12 jaar
Kindergraf B	3	10 jaar	5-20 jaar	0-6 jaar/asbussen 0-12 jaar
Kindergraf C	3	10 jaar	5-20 jaar	0-12 jaar
Urnenkelder	3	10/20 jaar	5-20 jaar	
Urnenzuil	2	10 jaar	In overleg	
Strooiveld	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Herdenkingsplaatje (5 jaar) mogelijk

Oude Begraafplaats

Graftype	Aantal personen	Uitgiftetermijn	Verlengingstermijn	Bijzonderheden
Eigen graf zonder monument	3	20 jaar	10 jaar	Beperkt beschikbaar
Eigen graf met te behouden monument	3	20 jaar	10 jaar	
Eigen graf met te behouden monument	3	20 jaar	10 jaar	Gereserveerd voor niet-joodse partners (ivm Israëlische begraafplaats)
Dubbel graf met te behouden monument	6	20 jaar	10 jaar	
Urnengraf zonder monument	6	20 jaar	10 jaar	Beperkt beschikbaar
Urnengraf met te behouden monument	6	20 jaar	10 jaar	